

7. Кримінологія : Загальна та Особлива частини : підручник / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, М. Ю. Валуйська та ін. ; За заг. ред. В. В. Голіни. – 2-ге вид. перероб. і доп. – Х. : Право, 2009. – 288 с.
8. Антонян Ю. М. Кримінологія : учебник для бакалавров / Ю. М. Антонян. – М. : Юрайт, 2012. – 523 с.
9. Романова Л. И. Наркопреступность: цена, характеристика, политика борьбы : монографія / Л. И. Романова. – М. : Юрлитинформ, 2010. – 304 с.
10. Про Державний бюджет України на 2010 рік : Закон України від 27.04.2010 № 2154-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2154-17>.
11. Про Державний бюджет України на 2011 рік : Закон України від 23.12.2010 № 2857-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2857-17>.
12. Шостко О. Ю. Теоретичні та прикладні проблеми протидії організованій злочинності в європейських країнах : автореф. дис. ... д-ра. юрид. наук : спец. 12.00.08 / О. Ю. Шостко ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2010. – 38 с.
13. Голубов А. Мафия Inc. / А. Голубов // Еженедельник Корреспондент. – 2013. – № 31 (570). – С. 32–34.
14. Головкін Б. М. Корислива насильницька злочинність в Україні: феномен, детермінація, запобігання : монографія / Б. М. Головкін. – Х. : Право, 2011. – 432 с.
15. Про Державний бюджет України на 2012 рік : Закон України від 22.12.2011 № 4282-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T114282.html.
16. Голіна В. В. «Ціна» злочинності: що ми про неї знаємо? / В.В. Голіна, Н. В. Сметаніна // Голос України. – 2013. – № 127. – С. 10.
17. Иншаков С. М. Исследование преступности. Проблемы методики и методологии : монографія / С. М. Иншаков. – М. : ЮНИТИ-ДАНА : Закон и право, 2012. – 335 с.
18. Лунеев В. В. Социальные последствия, жертвы и цена преступности / В. В. Лунеев // Государство и право. – 2009. – № 1. – С. 36–56.
19. Козаченко И. Я. Кримінологія : учебник / И. Я. Козаченко, К. В. Корсаков. – М. : НОРМА – ИНФРА-М, 2011. – 304 с.

ЦІЛЬМАК О. М.,

доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії
(Одеський державний університет внутрішніх справ)

УДК 343.985

ТИПОВІ ПОМИЛКИ СЛІДЧОГО ПІД ЧАС ПРОЦЕСУ ПОБУДОВИ ТА ПЕРЕВІРКИ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ВЕРСІЙ

Автор у статті запропонував власну детальну класифікацію переліку основних типових помилок слідчих під час побудови та перевірки криміналістичних версій за класами та групами; розкрив суб'єктивні та об'єктивні причини, які обумовлюють версійні помилки. Запропоновано авторські визначення таких термінів: «криміналістична версія», «побудова криміналістичних версій», «перевірка криміналістичних версій», «версійна помилка», а також описано етапи процесу виявлення та усунення типових версійних помилок та методи їх пошуку.

Ключові слова: версійна помилка, криміналістична версія, побудова криміналістичних версій, перевірка криміналістичних версій, слідчий.

Автор в статті пропонує свою детальну класифікацію переліку основних типових помилок слідчих у процесі побудови та перевірки криміналістичних версій по класам і групам; розкриває суб'єктивні та об'єктивні причини, які обумовлюють версійні помилки. Представлено авторські визначення таких термінів: «криміналістична версія», «побудова криміналістичних версій», «перевірка криміналістичних версій», «версійна помилка», а також описано етапи процесу виявлення та усунення типових версійних помилок та методи їх пошуку.

Ключевые слова: версионная ошибка, криминалистическая версия, построение криминалистических версий, проверка криминалистических версий, следователь.

The author of the article offered his own detailed classification of list of main typical mistakes of investigators during construction and verification of forensic versions for classes and groups; opened the subjective and objective reasons, which cause versioned mistakes. Author proposed definition: «forensic version», «construction forensic versions», «check forensic versions», «versioning mistake» and also described the steps of process of identification and troubleshoot typical versioned mistakes and methods for their search.

Key words: *versioning mistake, forensic version, building forensic versions, check forensic versions, investigator.*

Вступ. Забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування та судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура [1] – це основне завдання кримінального провадження.

Дуже важливим напрямом досудового розслідування є процес побудови та перевірки криміналістичних версій для встановлення об'єктивної істини у справі. Однак молоді фахівці в силу власної некомпетентності іноді допускають фатальні помилки, які у подальшому негативно впливають на якість процесу розслідування злочину, а також на імідж правоохоронних органів у цілому.

Отже, однією з найбільш важливіших проблем забезпечення ефективної слідчої діяльності є формування та розвиток у фахівців високого рівня професіоналізму та компетентності.

Постановка завдання. У криміналістиці приділялася належна увага технології побудови та перевірки криміналістичних версій. Розкриттю сутті криміналістичних версій присвячені праці таких науковців, як В.Ф. Асмус, Р.С. Белкін, А.М. Васильєв, А.І. Вінберг, С.О. Голунський, Л.Я. Драпкин, А.Ф. Зелінський, І.М. Лузгін, А.М. Ларін, Г.М. Міньковський, І.Ф. Пантелеєв, Р.Д. Рахунов, О.О. Старченко, М.С. Строгович, Б.М. Шавер, А.Р. Шляхов та ін.

Р.С. Белкін [2] до класифікації слідчих помилок Г.О. Зоріна [3] запропонував додатково включити кілька інших типів помилок, пов'язаних зі слідчими, а саме: помилки під час дослідження та оцінки інформації, отриманої під час проведення оперативно-розшукових заходів забезпечувального характеру; помилки в структурі і цілях тактичної комбінації (операції); помилки у визначенні слідчих дій як елемента оперативно-тактичної комбінації; помилки у виборі шляхів і форм реалізації оперативної інформації під час розслідування; помилкові вчинки учасників слідчої дії, що залишилися без належного реагування з боку слідчого.

У працях В.М. Карагодіна, Є.В. Морозової «Криміналістичні проблеми виявлення та усунення слідчих помилок» [4] та В.В. Рябокони «Слідчі помилки та шляхи їх усунення» [5] також розкривається суть деяких слідчих помилок у процесі перевірки та побудови криміналістичних версій. Однак у більшості наукових праць відмічена фрагментарність стосовно структуризації переліку основних типових помилок слідчих під час побудови та перевірки криміналістичних версій; визначення груп чинників, які впливають на якість побудови та перевірки криміналістичних версій, а також етапи процесу виявлення та усунення типових версійних помилок та методи їхнього пошуку. Це й буде метою та завданнями нашої статті.

Результати дослідження. На нашу думку, *криміналістична версія* – це об'єктивне припущення або умовивід стосовно певного злочину, що витікає з фактичних підстав і логічних міркувань та вимагає відповідної перевірки і спрямований на з'ясування істини у кримінальному провадженні. *Суб'єктами побудови криміналістичних версій* можуть бути слідчий, оперуповноважений, експерт, прокурор, суддя-слідчий, суд й адвокат.

На нашу думку, *побудова криміналістичної версії* – це розумовий процес формування припущень або умовиводів на основі наявних юридично значимих фактів, відомостей, інформації (тобто фактичних даних) для встановлення конкретних наслідків злочинної події, ситуації, злочинного процесу й явища.

Припущення або умовиводи криміналістичної версії можуть стосуватися суб'єкта злочину, його мотивів, часу, місця та способу скоєння злочину, тобто різних юридично значимих фактичних даних обставин злочину.

Усі фактичні дані можна розбити на два типи: прямі, тобто ті, які безпосередньо стосуються злочину, та непрямі, тобто ті, які побічно стосуються злочину.

Основною метою побудови криміналістичних версій є перехід від імовірності до достовірності шляхом пізнання подій минулого або передбачення подій майбутнього.

Процес побудови криміналістичних версій є складним та багаторівневим. Він здійснюється на основі наявних знань, умінь та навичок, власного досвіду, результатів узагальнень правозастосовної практики та досягнень науки в міру накопичення фактичних даних, їх логічної обробки та осмислення. Однак під час побудови криміналістичних версій можуть допускатися слідчими певні помилки.

Версійні помилки (error) – це певні прогалини (gaps) та недоліки (flaw) в технологічному процесі побудови та перевірки криміналістичних версій, що приводить до хибного сприйняття юридично значимих фактичних даних та, як наслідок, їхньої неправильної інтерпретації та невірної процедури досудового розслідування кримінального провадження.

Усі **версійні помилки діляться на три класи**: промахи (грубі помилки), систематичні та випадкові помилки.

На нашу думку, всі **версійні помилки можна класифікувати за такими групами**:

– **логічні помилки**, тобто помилки, які пов'язані з порушенням логічної правильності міркувань (стверджується істинність помилкових (хибних) суджень або логічно неправильні міркування розглядаються як правильні та, навпаки, логічно правильні – як неправильні);

– **функціональні помилки**, тобто допущення помилок під час виконання професійних функцій, зокрема, під час побудови та перевірки криміналістичних версій;

– **технологічні помилки**, тобто неправильний підбір засобів, методів, прийомів, способів побудови та перевірки криміналістичних версій;

– **помилки часу виконання**, тобто несвоєчасність вжиття тих чи інших процесуальних заходів;

– **помилки інтерпретації фактичних даних**, тобто суб'єктивне необгрунтоване тлумачення фактичних даних;

– **помилки ригідності слідчого**, тобто прояви негнучкості, в'язкості, застрягання на чомусь одному;

– **помилки вибірки або репрезентативності**, тобто хибне спрямування уваги на юридично незначимі фактичні дані або на об'єкт;

Слід зазначити, що помилки репрезентативності залежать від таких факторів: способу відбору досліджувальних ознак, кола підозрюваних тощо; обсягу вибірки (обернено пропорційна залежність: чим більше, наприклад, логічних наслідків виведено та перевірено, тим менша помилка); ступеня варіації досліджуваної ознаки фактичних даних у генеральній сукупності (пряма залежність: чим більша варіація ознаки, тим більша у середньому і помилка вибірки).

З аналізу правозастосовної практики та наукових праць і спеціальної літератури у галузі криміналістики, ми можемо виділити такі **групи типових помилок під час побудови криміналістичних версій**:

1) **Логічні помилки**. До них слід віднести:

– зіставлення (протиставлення) двох логічно неоднорідних (різних за обсягом і за змістом) характеристик фактичних даних;

– порушення причинно-наслідкових відносин складових фактичних даних;

– зіставлення логічно несумісних характеристик фактичних даних;

– прийняття багатозначних умовиводів, що виведені з версії, за однозначні [4];

– ігнорування статистичних принципів, заснованих на теорії вірогідності або регресійному аналізі.

2) **Функціональні помилки**. До них слід віднести:

– використання недостовірних вихідних даних для висунення версії;

– ігнорування статистичних принципів, заснованих на теорії вірогідності або регресійному аналізі;

– конструювання версій без урахування домінуючих ознак ймовірного злочинця (мотивів, навичок, нахилів, звичок);

– змішання об'єктивного зв'язку з випадковим збігом фактів (обставин) (публічні погрози потерпілому; знаходження на місці злочину знаряддя, що належить конкретній особі й т. п.) [4];

– помилки під час дослідження та оцінки інформації, отриманої під час проведення оперативно-розшукових заходів забезпечувального характеру [2].

3) **Технологічні помилки**. До них слід віднести:

– порушення встановлених правил і принципів побудови криміналістичних версій;

– виведення не всіх можливих логічних наслідків злочинного явища або події (що у подальшому не дозволяє до кінця перевірити достовірність висунутої версії та призводить до втрати інформації, звуження меж процесу доказування);

– виведення не достатньої кількості логічних наслідків, що знаходяться в різних формах зв'язку з версією й один з одним [7];

– виведення не достатньо деталізованих наслідків, що випливають з висунутої версії;

– помилки в структурі і цілях тактичної комбінації (операції) [2];

– помилки у визначенні слідчих дій як елемента оперативно-тактичної комбінації [2];

– помилки у виборі шляхів і форм реалізації оперативної інформації при розслідуванні [2].

4) **Помилки часу виконання**. До них слід віднести:

– несвоєчасне вжиття заходів для здобуття юридично значимих фактичних даних;

– належне та несвоєчасне реагування з боку слідчого на помилкові вчинки учасників слідчо-оперативної групи.

5) **Помилки інтерпретації фактичних даних.** До них слід віднести:

– заміщення необхідних наслідків можливими (припущення часто стають умовиводом за аналогією) [4];

– спотворення змісту характеристик фактичних даних, їх неправильне тлумачення, їх невдалий вибір для подальшої перевірки;

6) **Помилки ригідності слідчого.** До них слід віднести:

– суб'єктивна переконаність слідчого стосовно правдивості тієї чи іншої версії;

– захоплення тільки основною, начебто ймовірною версією та відкидання менш імовірних версій;

– категоричне спростовування непідтвердженого наслідку;

– конструювання версій тільки в одному напрямку (не висуваються контрверсії).

7) **Помилки вибірки або репрезентативності.** До них слід віднести:

– конструювання версій при недостатньому обсязі інформації (відомості про злочин неповні, уривчасті та ненадійні);

– здійснення інтуїтивного та суб'єктивного відбору кола підозрюваних;

– використання недостовірних вихідних даних для висунення версії [7].

Таким чином, версійні помилки побудови криміналістичних версій обумовлюють у подальшому помилки планування розслідування злочину та їх подальшої перевірки.

На нашу думку, **перевірка криміналістичних версій** – це діяльність, яка спрямована на встановлення юридично значимих фактичних даних, які підтверджують або спростовують припущення або умовивід, що складає зміст версії.

Основною метою перевірки криміналістичних версій є встановлення істинності або хибності висунутого припущення або умовиводу про юридично значимі фактичні дані, для визначення об'єктивної істини у кримінальному провадженні.

Отже, **суть логіки побудови та перевірки криміналістичних версій** полягає у процесі знаходження:

– припущення, істинність якого необхідно обґрунтувати;

– підстав, за допомогою яких обґрунтовується істинність припущення;

– необхідного, закономірного та логічного зв'язку між припущенням (судженням) та підставами (аргументами), тобто припущення повинно випливати з підстав.

У процесі перевірки криміналістичних версій засоби, методи та прийоми повинні відповідати суворим критеріям правомірності, надійності і моральної допустимості. Нерідко слідчі у процесі перевірки криміналістичних версій можуть допускати певні помилки. Слід **виділити такі групи версійних помилок під час перевірки криміналістичних версій:**

1) **Логічні помилки.** До них слід віднести:

– поверхнєве здійснення аналізу змісту криміналістичних версій;

– помилкове прийняття часткової версії за загальну (помилка змішання версій полягає в тому, що підтвердження часткової версії не означає підтвердження загальної) [4];

– знехтування деякими логічними наслідками або їхнє безпідставне спростування.

2) **Функціональні помилки.** До них слід віднести:

– некомпетентне проведення процесуальних, оперативно-розшукових або експертних дій;

– не доведення до кінця перевірки, або не всі версії перевіряються [5];

– поспішне виключення недостатньо перевіреної, але фактично правильної версії;

– недостатня перевірка наявності або відсутності алібі у підозрюваного;

– не усі наслідки висунутої версії ретельно перевіряються;

– нечітке визначення переліку питань, які підлягають з'ясуванню під час перевірки;

– не усі матеріали по перевірці усіх висунутих версій слідчими долучаються у кримінальну справу.

3) **Технологічні помилки.** До них слід віднести:

– здійснення перевірки версій без урахування природних факторів (часу, погодних умов, особливостей людського організму тощо);

– некомпетентний вибір засобів, способів, методів, прийомів для перевірки версій.

4) **Помилки часу виконання.** До них слід віднести:

– затягування перевірки одних логічних наслідків та поверхнєва перевірка інших;

– несвоєчасне виявлення та усунення внутрішніх протиріч в змісті версій;

– несвоєчасне здійснення перевірки юридично значимих фактичних даних;

– несвоєчасно проведені негласні слідчі (розшукові) дії;

– відволікання на марні зайві заходи (це призводить до втрати доказів, оптимального темпу роботи тощо);

– несвоєчасне вжиття профілактичних заходів щодо попередження злочину.

5) **Помилки інтерпретації фактичних даних.** До них слід віднести:
 – припинення перевірки версії, якщо в ході її перевірки були отримані суперечливі дані, які, з одного боку, підтверджують версію, а з іншого, – її спростовують;
 – неправильне тлумачення змісту характеристик фактичних даних;
 – невідповідність процесу переробки інформації (надмірний потік інформації, наприклад, допитаний багато і дуже швидко говорить, слідчий не встигає все проаналізувати);
 – неправильні умовиводи під час перевірки версій.

6) **Помилки ригідності слідчого.** До них слід віднести:
 – захоплення тільки однією типовою версією (слідчий переконаний, що недоведені аргументи у разі їх перевірки обов'язково знайдуть своє підтвердження);
 – косність, негнучкість під час перевірки логічних наслідків;
 – заикнення на винності конкретної особи при підозрюванні декількох (слідчі нехтують здійсненням ретельної перевірки алібі або винності інших).

7) **Помилки вибірки або репрезентативності.** До них слід віднести:
 – помилки реєстрації фактичних даних, неточність підрахунків.
 Як справедливо зауважив В.В. Рябоконт [5], слідчі помилки є закономірною тенденцією процесу пізнання під час розслідування. Їх неможливо виключити повністю, але при належній організації роботи можна значно скоротити.

Зауважимо, що не всі версійні помилки можна виправити. Існують переборні помилки та непереборні. Отже, переборні помилки можна компенсувати поданням додаткових доказів, а непереборні компенсувати не можна у зв'язку з тим, що втрачено доказ.

Таким чином, у процесі побудови та перевірки криміналістичних версій можливі типові помилки, які повинні своєчасно бути виявлені слідчими та усунені. На нашу думку, **процес виявлення та усунення типових версійних помилок повинен відбуватися поетапно.** Отже,

1) **Перший етап – дослідницький.** На ньому слідчі:
 – здійснюють якісну та кількісну оцінку усіх юридично значимих фактичних даних та визначають їх достовірність;

– встановлюють достовірність логічних наслідків, обґрунтованість висновків;
 – встановлюють своєчасність, повноту та якість проведених слідчих дій, оперативно-розшукових заходів, експертних досліджень тощо;

– виявляють латентні деталі, які спотворюють істину;
 – встановлюють факти версійних помилок.

2) **Другий етап – планувальний.** На ньому слідчі:
 – концентрують увагу на тих позиціях, які підпадають під категорію версійних помилок, відволікаючись від усіх інших недоліків, що містяться в матеріалах кримінального провадження;
 – визначають перелік допущених версійних помилок та планують ті заходи, які необхідно вжити для їх усунення;

– визначають тактику слідчих (розшукових) дій;
 – визначають коло осіб, яким необхідно доручити процес усунення тих чи інших помилок.

3) **Третій етап – операціональний.** На ньому слідчі:
 – реалізують заплановані процесуальні заходи по усуненню помилок;
 – здійснюють перевірку юридично значимих фактичних даних, які виникають під час вжитих процесуальних заходів з усунення помилок;

– корегують план з усунення версійних помилок (у разі необхідності).

4) **Четвертий етап – оцінний.** На ньому слідчі:
 – здійснюють оцінювання за критеріями якості процесу усунення версійних помилок;
 – ретельно оцінюють якість усіх вжитих процесуальних заходів з усунення версійних помилок.

Слід зазначити, що кожна версійна помилка повинна бути проаналізована й оцінена. Г.М. Зарковській і В.І. Медведєв [6] сформулювали такі **критерії оцінки версійних помилок**: 1) місце помилки в системі слідчої дії; 2) зовнішній прояв слідчої помилки; 3) наслідки помилки; 4) характер відображення помилки у свідомості слідчого; 5) причини слідчої помилки.

Отже, **суть усунення помилок криміналістичних версій** полягає у процесі знаходження: у фактичних даних латентних деталей, які спотворюють істину; найбільш ефективних шляхів (засобів, способів, методів, прийомів, заходів, дій), за допомогою яких можна усунути версійні помилки; критеріїв якісної оцінки процесу усунення версійних помилок.

У процесі пошуку версійних помилок слідчі використовують такі методи:

– **аналіз** (з грец. analysis – розклад, розчленування) – аналіз фактичних даних, шляхом їх уявного розчленування на певні складові, для відшукування та виділення у них латентних деталей, які спотворюють істину;

– **наукова абстракція** (з лат. abstrahere – відволікати) – вилучення з аналізу другорядних фактів, які не мають істотного значення, однак вони є важливими для переходу від імовірності до достовірності під час подальшого відшукування та виділення латентних деталей, які спотворюють істину;

– **синтез** (з грец. syntesis – сполучення, складання) – уявне з'єднання певних складових фактичних даних для встановлення їхніх взаємозв'язків, сутності, сенсу та специфічних змін;

– **рефлексія** (з лат. reflexio – звернення назад) – проведення оцінного самоаналізу власних дій під час побудови та перевірки версій;

– **індукція** (з лат. Inductio – наведення) – узагальнення усіх наявних відомих юридично значимих фактичних даних шляхом їх пов'язування з висновком через деякі фактичні, психологічні чи математичні уявлення;

– **дедукція** (з лат. Deductio – виведення) – виявлення версійних помилок через узагальнення від загального знання про деякі латентні деталі фактичних даних до знання приватного й одиничного;

– **аналогія** (з грец. analogia – схожість) – пошук подібностей у досліджуваних латентних деталях фактичних даних, які спотворюють істину;

– **абстрагування** (з лат. – віддалення) – виділення у фактичних даних суттєвих, найістотніших деталей, які спотворюють істину та установлення їх залежності або слабкої залежності від певних факторів;

– **модельовання** (з лат. modulus – міра, взірць) – це схематична побудова імовірних моделей злочинного явища або процесу з метою їх досконалого дослідження та вивчення для найбільш точного виявлення прогалин, помилок.

Слід зазначити, що версійні помилки мають певні причини, які їх обумовлюють. Так, на думку Г.О. Зоріна [4], головні причини помилок слідчого можуть бути пов'язані з наступними факторами: 1) професійна непридатність (слабкий теоретичний рівень підготовки, наявність у слідчого психофізичних чинників, що виключають можливість використання даної людини на слідчій роботі); 2) фізичний і психологічний стан слідчого в досліджуваній слідчій ситуації, наприклад, хвороба слідчого; 3) недостатня підготовка слідчого до виконання даного тактичного завдання; 4) неправильна організація праці слідчого.

На нашу думку, причини версійних помилок слід згрупувати за такими критеріями:

1) **Об'єктивного характеру**, тобто такі, що не залежать від особи слідчого. До них слід віднести:

– недостатнє інформаційно-технічне забезпечення слідчої діяльності;

– відсутність професіоналів, які виступали би у ролі наставників (на сьогодні відмічається суттєве омолодження лав ОВС);

– скрутне матеріальне забезпечення;

– соціальна незахищеність слідчих;

– неправильна організація праці слідчого [4];

– протистояння зацікавлених осіб;

– строки давності злочинної події (чим пізніше стає відомо про злочин, тим складніше побудувати версію);

– велика завантаженість слідчого та ін.

2) **Суб'єктивного характеру**, тобто такі, що безпосередньо залежать від слідчого. До них слід віднести:

– професійна непридатність слідчого [4];

– некомпетентність слідчого;

– ригідність мислення слідчого (нездатність бути гнучким, проявляти креативні здібності, застрягання на чомусь одному);

– консерватизм слідчого;

– зайва сугестивність слідчого (тобто легко підпадає під вплив інших);

– незібраність слідчого (не вміє планувати власний робочий день);

– психофізична перевтома слідчого (внаслідок хворобливого стану, хронічної перевтоми) та ін.

Висновки. Отже, глибокі знання слідчого про типові помилки під час побудови та перевірки криміналістичних версій, про етапи та методи пошуку версійних помилок, про причини, які обумовлюють версійні помилки нададуть можливість не допускати помилок у правозастосовній практиці та своєчасно виявляти та усувати їх, а правильний процес побудови та перевірки версій сприятиме досягненню ефективних результатів у досудовому розслідуванні кримінального провадження. Слід зазначити, що нами була запропонована загальна класифікація типових помилок під час побудови та перевірки криміналістичних версій, на нашу думку, необхідно визначити типові версійні помилки слідчих під час розслідування різних злочинів (вбивств, шахрайства, розбою тощо).

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI із змін., внес. згідно із Законами України та Рішеннями Конституційного Суду : за станом на 15.08.2012, підстава 5076-17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Белкин Р.С. Криминалистика: проблемы сегодняшнего дня. – М. – С. 172–173.
3. Зорин Г.А. Криминалистическая эвристика : Учебное пособие по курсу «Криминалистика». – Гродно, 1994. – Т. 1.
4. Карагодин В.Н., Морозова Е.В. Криминалистические проблемы обнаружения и устранения следственных ошибок : Учебно-практическое пособие. – Екатеринбург : Изд-во Уральского юридического института МВД России, 2003. – 22 с.
5. Рябоконт В.В. Следственные ошибки и пути их устранения. – М., 1997. – С. 12.
6. Зараковский Г.М., Медведев В.И. Классификация ошибок оператора // Техническая эстетика. – 1971. – № 10. – С. 5–6.
7. Эйсман А.А. Логика доказывания. – М., 1971. – С. 110.

